

ISHSIZ YOSHLARNING RUHIY VA MODDIY QUVVATLASH OMILLARI.

Ahmadjonova Maftuna Salohidinovna

Farg'ona tumani Sanoat MFY yoshlar yetakchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ishsiz yoshlarni ruhiy va moddiy qo'llab-quvvatlashning hal qiluvchi omillari muhokama qilinadi. Unda ishsiz yoshlar duch kelayotgan muammolarni hal qilishda maslahat va yo'l-yo'riqlar, malaka oshirish dasturlari, murabbiylik, moliyaviy yordam, subsidiyalangan ish dasturlari, resurslardan foydalanish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashning ahamiyati o'rganiladi. Maqolada ishsiz yoshlarning barqarorligi, farovonligi va kelajak istiqbollarini rivojlantirishga har tomonlama yordam ko'rsatish muhimligi ta'kidlangan.*

Kalit so'zlar: *Ishsiz yoshlar, ruhiy qo'llab-quvvatlash, moddiy yordam, malaka oshirish dasturlari, mentorlik, moliyaviy yordam, subsidiyalangan ish dasturlari, resurslardan foydalanish.*

Yoshlar o'rtasidagi ishsizlik odamlarga, jamiyatlarga va umuman jamiyatga salbiy ta'sir ko'rsatadigan dolzarb muammodir. Ushbu muammoni samarali hal qilish uchun ishsiz yoshlarni tushunish va ularga munosib ruhiy va moddiy yordam ko'rsatish juda muhimdir. Ushbu insho ishsiz yoshlarni ruhiy va moddiy qo'llab-quvvatlashga hissa qo'shadigan asosiy omillarni o'rganadi va ularning mustahkamlik, farovonlik va kelajak istiqbollarini rivojlantirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi.

Ishsizlik - bu butun dunyo bo'ylab jamiyatlarni qiynayotgan, odamlar, oilalar va umuman iqtisodlarga ta'sir qiladigan doimiy muammo. Iqtisodiy beqarorlik, ijtimoiy tengsizlik va ishsizlik bilan bog'liq shaxsiy qiyinchiliklar kompleks profilaktika choralarini talab qiladi. Ushbu insho ishsizlikning oldini olishga qaratilgan turli strategiyalarni o'rganadi, ta'lim, tadbirkorlik, faol mehnat siyosati va iqtisodiyotning diversifikatsiyasining ahamiyatini belgilaydi.

Ta'lim ishsizlikning oldini olishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ta'lim shaxslarni tegishli va yangilangan ko'nikmalar bilan jihozlash orqali ularga doimiy rivojlanayotgan mehnat bozori talablariga javob berishga yordam beradi. Hukumatlar va ta'lim muassasalari ta'lim sanoat ehtiyojlariga mos kelishini ta'minlash uchun hamkorlik qilishi kerak. Kasb-hunarga o'rgatish dasturlari, shogirdlik va amaliyot o'tashlari talabalar uchun ochiq bo'lishi, ularning ishga joylashish qobiliyatini oshiradigan amaliy ko'nikmalarni shakllantirish imkonini berishi kerak. Bundan tashqari, martaba bo'yicha maslahat xizmatlari talabalarni munosib martaba yo'lga yo'naltirishi va ularga ongli qarorlar qabul qilishiga yordam berishi mumkin.

Tadbirkorlikni rag'batlantirish ishsizlikning oldini olishda kuchli vosita bo'lishi mumkin. Hukumatlar intiluvchan tadbirkorlar uchun qulay muhit yaratishi, ularga kapital, mentorlik dasturlari va tarmoq imkoniyatlaridan foydalanish imkoniyatini taqdim etishi kerak. Inkubatsiya markazlari va startaplarni qo'llab-quvvatlash tashabbuslari orqali

tadbirkorlikni rag'batlantirish innovatsiyalarni rivojlantiradi, yangi ish o'rinlari yaratishga yordam beradi va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadi.

Ishsizlikning oldini olishda faol mehnat siyosati muhim rol o'ynaydi. Hukumatlar ish izlovchilarni mavjud ish imkoniyatlariga moslashtirish uchun ishga joylashtirish xizmatlari, kasbiy tayyorgarlik dasturlari va malaka oshirish tashabbuslari kabi chora-tadbirlarni amalga oshirishlari kerak. Ishga o'tish paytida shaxslarni kasbga yo'naltirish, ish bo'yicha murabbiylik va ish qidirishda yordam berish orqali qo'llab-quvvatlash ularni ishchi kuchiga muvaffaqiyatli qayta integratsiyalashuvi uchun zarur bo'lgan ko'nikma va vositalar bilan jihozlaydi.

Moslashuvchan mehnat tartiblarini targ'ib qilish ishsizlikning oldini olish va ishchi kuchi ishtirokini kuchaytirishi mumkin. Yarim kunlik ish, masofaviy ish va ishni almashish kabi variantlarni taklif qilish odamlarga daromadli ish bilan qolib, shaxsiy mas'uliyatni muvozanatlash imkonini beradi. Hukumatlar va kompaniyalar noan'anaviy mehnat shartnomalarida adolatli mehnat standartlari va ishchilarni himoya qilishni kafolatlaydigan siyosatni qabul qilishlari kerak. Bu mehnat bozorida xilma-xillik va inklyuzivlikni rag'batlantiradi, ishsizlik darajasini pasaytiradi va ish va hayot muvozanatini yaxshilaydi.

Iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish ishsizlikning oldini olish uchun juda muhimdir. Hukumatlar bir yoki bir nechta sektorlarga tayanmasdan, bir nechta sanoat va tarmoqlarni rivojlantirishga e'tibor qaratishlari kerak. Bu iqtisodiy tanazzulga qarshi zaiflikni kamaytiradi va ish imkoniyatlarini oshiradi. Infratuzilma, texnologiya, ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar hamda rivojlanayotgan tarmoqlarga investitsiyalar iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi va turli xil mehnat bozorini ta'minlaydi.

Ishsiz yoshlar ko'pincha umidsizlik, tashvish va o'zini past baholaydilar. Foydalanish mumkin bo'lgan maslahat xizmatlari hissiy qo'llab-quvvatlash, martaba yo'naltirish va ishsizlik bilan bog'liq qiyinchiliklarni engish uchun engish mexanizmlarini ishlab chiqishda yordam berishi mumkin.

Ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatlari va kasbiy ta'lim dasturlarini taklif qilish ishsiz yoshlarning ishonchi va malakasini oshirishi mumkin. Ushbu dasturlar ularni tegishli ko'nikmalar bilan ta'minlaydi, ularning ish bilan ta'minlanishini oshiradi va vakolatlar tuyg'usini kuchaytiradi.

Mentorlik dasturlari va tarmoq imkoniyatlarini yaratish ishsiz yoshlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yaratadi. Mentorlar yo'l-yo'riq, motivatsiya va sanoat tushunchalarini taqdim etishlari mumkin, shu bilan birga tarmoq ularning professional aloqalarini kengaytirish va ish imkoniyatlaridan foydalanishga yordam beradi.

1. Moliyaviy yordam: Ishsizlik nafaqalari, stipendiyalar yoki grantlar ko'rinishidagi moliyaviy yordam ishsiz yoshlar duch keladigan bevosita moliyaviy yuklarni engillashtirishi mumkin. Ushbu yordam ularga asosiy xarajatlarni qoplash, qo'shimcha ta'lim olish yoki malaka oshirishga sarmoya kiritish imkonini beradi.

2. Imtiyozli ish o'rinlari dasturlari: Hukumatlar va tashkilotlar ishsiz yoshlar uchun vaqtinchalik ishga joylashish imkoniyatlarini ta'minlaydigan subsidiyalik ish dasturlarini yaratishi mumkin. Ushbu dasturlar nafaqat moliyaviy barqarorlikni ta'minlabgina qolmay, balki qimmatli ish tajribasini taklif qiladi va ularning bandligini oshiradi.

3. Resurslarga kirish: Ishlar bo'yicha kengashlar, rezyume yaratish xizmatlari va intervyuga tayyorgarlik bo'yicha seminarlar kabi resurslarga kirishni ta'minlash ishsiz yoshlarni mehnat bozorida samarali harakat qilish uchun zarur vositalar bilan jihozlashi mumkin.

4. Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash: o'qitish, murabbiylik va moliyaviy resurslarni taklif qilish orqali ishsiz yoshlar o'rtasida tadbirkorlikni rag'batlantirish ularga o'z ish imkoniyatlarini yaratish va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shish imkonini beradi.

Ishsizlikning oldini olish ta'lim, tadbirkorlik, mehnat siyosati, mehnatni tartibga solishning moslashuvchanligi va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishni o'z ichiga olgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Hukumatlar, ta'lim muassasalari va korxonalar malaka oshirish, innovatsiyalar va moslashuvchanlikni rag'batlantiradigan muhitni yaratish uchun hamkorlik qilishlari kerak. Ta'limga sarmoya kiritish, tadbirkorlikni rag'batlantirish, faol mehnat siyosatini amalga oshirish, moslashuvchan mehnat tartiblarini qo'llab-quvvatlash va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish orqali jamiyatlar ishsizlikning oldini olishi, ijtimoiy nomutanosiblikni kamaytirishi va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashi mumkin. Faqatgina ushbu profilaktika choralari orqali biz ishsizlik o'tmishda qoladigan kelajakni yaratishimiz mumkin.

Ishsiz yoshlar duch kelayotgan muammolarni hal qilish ham ruhiy, ham moddiy yordamni qamrab oluvchi kompleks yondashuvni talab qiladi. Maslahat, malaka oshirish dasturlari, murabbiylik, moliyaviy yordam, ish imkoniyatlari va resurslardan foydalanish orqali jamiyat ishsiz yoshlarga to'siqlarni engib o'tish, ularning farovonligini oshirish va mazmunli bandlikni ta'minlash imkoniyatlarini oshirishi mumkin. Hukumatlar, hamjamiyat va tashkilotlarning ishsiz yoshlarni qo'llab-quvvatlovchi va ko'taruvchi, ularning rivojlanishi va jamiyatga ijobiy hissa qo'shishiga imkon beruvchi qulay muhitni yaratish uchun hamkorlik qilishi juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Lerner, R. M. (2005). Promoting positive youth development: Theoretical and empirical bases. In *Youth Development, Volume 1: Foundations and Programs* (pp. 1-34). Sage Publications.
2. Pittman, K. J., & Cahill, M. (2007). A framework for 21st-century youth outcomes: Indicators, theories, tools, and practices. *Applied Developmental Science, 11*(2), 87-185.
3. Damon, W. (2008). *The path to purpose: How young people find their calling in life*. Simon and Schuster.
4. Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research, 74*(1), 59-109.